

Statsforvaltaren i Vestland

fv/post@statsforvalteren.no

Bergen, 10. august 2023

Dette innspelet er sendt på vegne av Naturvernforbundet Hordaland, BirdLife Norge avd. Hordaland, og Norges Jeger- og Fiskerforbund Hordaland.

Mogleg endring av forskrifta for Hattebergsdalen landskapsvernområde

Høringsfråsegn frå Forum for natur og friluftsliv Hordaland

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Hordaland viser til høyring av endring av forskrift om vern av Hattebergsdalen landskapsvernområde i Kvinnherad kommune. Høringsfristen var 1. august, men FNF Hordaland viser her til at me fekk utsett frist til 10. august i e-post frå Eline Orheim den 30. juni.

Føremålet med endringsforslaget er å opne for nydyrking i eit avgrensa omfang innanfor verneområdet. Argumentet for endringsforslaget er at nydyrking vil kunne gjere området meir drivverdig for lokale gårdbrukarar, noko som i sin tur *kan* bidra til å oppretthalda eit høgare beitetrykk i andre delar av verneområdet. Det blir her vist til at ein del av naturverdiane i verneområdet er avhengig av at det føregår beiting.

I høringsnotatet frå Statsforvaltaren i Vestland står det at Miljødirektoratet har føreslått følgjande endring av forskrifta:

Det leggjast til ein ny bokstav (l) i verneforskrifta § 3 punkt 1.3 der forvaltningsstyresmakta kan gje løyve til:

l. Nydyrking i avgrensa omfang for å legge til rette for beitebruk i verneområdet.

Forum for natur og friluftsliv Hordaland går klart mot ei slik endring av verneforskrifta. Me er også overraska over at ei slik endring i det heile tatt er oppe til vurdering med dei premissane som ligg til grunn i denne saka. Ei slik forskriftsendring som no er på høyring vil undergrava eit viktig vern av vår felles natur- og kulturarv, utelukkande for å koma private, økonomiske interesser i møte.

For å finne gode argument mot ei slik endring av forskrifta, treng ein ikkje sjå lenger enn til dagens verneforskrift § 2 (føremålsparagrafen), som mellom anna slår fast at føremålet med vernet av Hattebergsdalen er å «ta vare på eit eigenarta og vakkert naturområde med store opplevingskvalitetar knytt til heilskapen og variasjonen frå dalføret og opp mot høgfjellet». Vi meiner at nydyrking klart vil svekke dette føremålet – sidan ei slik nydyrking vil påverke det visuelle inntrykket som me menneske får av dalføret. Som kjend er både dalen og fjella ovanfor dalen mykje

brukt i tur- og friluftslivssamanheng. Nydyrking vil også vere med på å redusere dalen sin nemnde *eigenart* – der landskapsformene i all hovudsak har vore forma av naturen sjølv – og ikkje av menneska. At sjølve landskapet skal takast vare på i eit *landskapsvernområde*, burde vere sjølvsgagt.

Nydyrking vil etter vår meining også gå på tvers av føremålet om å «sikre verdfull vassdragsnatur» (også jf. § 2), sidan *vassdragsnatur* må kunne forståast som både sjølve vassdraget og naturen og landskapet i tilknytning til vassdraget.

Nydyrking i verneområdet vil altså gå på tvers av fleire av føremåla med vernet, og difor uthule sjølve vernet av Hattebergdalen.

Argumenta for ei slik uthuling av vernet er at delar av kulturlandskapet sin flora *potensielt kan få betre høve*. Den nye rapporten *Nydyrking i Hattebergdalen LVO – konsekvensvurdering på tema naturmangfold* frå Miljøfaglig Utredning, som har sær god kompetanse på feltet, viser at nydyrking – tvert imot – heller vil medføre alvorleg til sær alvorleg miljøskade for dei lokalitetane som har blitt undersøkte – slik denne tabellen i rapporten viser:

Delområde	Verdi	Påvirkning	Vurdering	Konsekvens
Lokalitet 1 - Naturbeitemark	Stor verdi	Forringet	Deler av en viktig naturtype som er truet blir forringet av nydyrking og en sone rundt blir noe forringet.	--- Alvorlig miljøskade for delområdet
Lokalitet 2 - Naturbeitemark	Stor verdi	Sterkt forringet	En viktig naturtype som er truet blir forringet av nydyrking.	--- Alvorlig miljøskade for delområdet
Lokalitet 3 - Naturbeitemark	Svært stor verdi	Sterkt forringet	Deler av en viktig naturtype som er truet blir forringet av nydyrking og en sone rundt blir noe forringet.	---- Svært alvorlig miljøskade for delområdet
Lokalitet 4 - Sørleg kaldkilde	Stor verdi	Sterkt forringet	En viktig naturtype som er truet blir forringet av nydyrking.	--- Alvorlig miljøskade for delområdet
Lokalitet 5 - Naturbeitemark	Svært stor verdi	Sterkt forringet	En viktig naturtype som er truet blir forringet av nydyrking.	---- Svært alvorlig miljøskade for delområdet
Lokalitet 6 - Semi-naturlig eng	Svært stor verdi	Sterkt forringet	Deler av en viktig naturtype som er truet blir forringet av nydyrking og en sone rundt blir noe forringet.	---- Svært alvorlig miljøskade for delområdet
Lokalitet 7 - Naturbeitemark	Stor verdi	Sterkt forringet	En viktig naturtype som er truet blir forringet av nydyrking.	--- Alvorlig miljøskade for delområdet
Delområde 8 – Funksjonsområde for lav og moser	Stor verdi	Forringet	Minst én av forekomstene av tussepraktlav og flere av moseforekomstene vil forsvinne. Kantsonen blir ytterligere fragmentert.	-- Betydelig miljøskade for delområdet

Miljøfaglig Utredning skriv vidare i rapporten (vår utheving):

Dersom det åpnes for nydyrking av ett eller noen få områder vil en få konsekvensene oppgitt for det eller de delområdene som nydyrkes og delområde 8 som påvirkes indirekte av nydyrking på annet areal. Ved nydyrking i tråd med søknaden som foreligger vil det gi oppgitte konsekvenser for lokalitet 1, lokalitet 4 og delområde 8 i tabell 10.

Samlede konsekvenser for forskriftsendringen er vanskelig å vurdere. Dette fordi den ikke er konkret på hvilket/hvilke areal som kan nydyrkes. Ordlyden «nydyrking i avgrensa omfang»

begrenser ikke nydyrking til semi-naturlig eng som er vurdert i denne rapporten. Den samlede konsekvensen kan altså bli videre enn det som er vurdert her. Dersom alle områder som er vurdert i denne utredningen dyrkes opp vil den samlede konsekvensen være svært alvorlig miljøskade.

Med disse resultatene meiner me at det er godt dokumentert at den forskriftsendringa som no er på høyring, vil vere særskildeleg for naturmangfaldet viss ho blir realisert.

Det er også verdt å ta med at Miljøfaglig Utredning *kun* har vurdert nydyrkinga sine effektar på *kulturlandskapet*, og *ikkje* effektar av nydyrking på dei tidlegare nemnde verneverdiane, då knytta til dei naturlege landskapselementa i verneområdet.

Det er også eit viktig poeng at det er stor *usikkerheit* knytta til kor vidt nydyrking faktisk vil føra til eit høgare beitepress. Det ligg jo ingen som helst forpliktelsar om auka beite til grunn for den eller dei grunneigarane som i eit tenkt tilfelle vil få tillatelse til nydyrking. Frå andre deler av Hattebergsdalen er det heller ingen dokumentasjon på at nydyrking betyr auka beitepress på andre teigar.

Ein må sjølv sagt også sjå på presedensverknaden som ei slik endring vil skape. Gjengroing av kulturlandskap er ikkje noko som er eineståande for Hattebergsdalen, og tillett ein nydyrking i Hattebergsdalen vil det vere uråd ikkje å tillate det også i andre verneområde der det føregår beiting som held kulturlandskapet i hevd, jamfør *likheitsprinsippet* som all offentleg forvaltning skal jobbe etter.

Gjengroing er også ein naturleg prosess, og er styrt både av redusert beitepress, men også av klimaendringane. Naturen er dynamisk, og noko gjengroing må ein akseptare, også innanfor landskapsvernområde. Å verne eit område er *ikkje* å konservere det, men å gje naturen tid og høve til sjølv å utvikla seg *utan* større menneskelege/tekniske inngrep, slik som til dømes nydyrking.

Eit anna argument mot ei forskriftsendring, er at ei slik endring vil medføre mykje arbeid for forvaltninga når det kjem til å finne ut kva for nokre område som eventuelt kan eigna seg for nydyrking, korleis ei avgrensning skal skje, oppfølging av nydyrkinga, osv. For staten vil ei slik endring vere kostbar både i arbeidstid og i konsulenthonorar – noko som også vil gå utover andre arbeidsoppgaver som miljømyndighetene har. Presedensverknaden som ei eventuell forskriftsendring vil skape, gjer dette argumentet ytterlegare relevant.

Konklusjonen frå FNF Hordaland er at denne saka er eit særskilde «godt» eksempel på korleis morgondagens naturforvaltning *ikkje* bør vere: Ein kan ikkje endre på verneforskrifta når både landskap og naturmangfald – til og med raudlista naturmangfald – blir skadelidande. Fordelane som ei slik endring vil føre med seg, er også utelukkande av privatøkonomisk karakter, og kan etter vår mening ikkje tillatast.

Venleg helsing,

Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) Hordaland

v/ koordinator Gunvar Mikkelsen

Forum for Natur og Friluftsliv Hordaland er eit samarbeidsforum for natur- og friluftslivsorganisasjonar i Hordaland, som arbeider for å ta vare på natur- og friluftslivsinteressene. Per i dag er det elleve organisasjonar tilslutta FNF Hordaland: Bergen og Hordaland Turlag (DNT), Naturvernforbundet Hordaland, Norges Jeger- og Fiskerforbund Hordaland, Bergen og Omland Friluftsråd, BirdLife Norge avd. Hordaland, Hordaland fylkeskystlag, Norsk Botanisk Forening Vestlandsavdelingen, Syklistenes Landsforening Bergen og omegn, Voss Utferdslag (DNT), Voss Kajakklubb og Hordaland krins av Norges Speiderforbund. Saman representerer organisasjonane rundt 40 000 medlemmar.